



ISSN: 1904-6677

LOKALARKIVERNE I HØRNING OG VENG



ÅRSSKRIFT 2018

30. årgang

Indhold

Praktiske oplysninger.....	3
Årets gang i Hørning.....	4
... og i Veng.....	5
Nekrolog.....	6
Studietur – Fra Hørning til Hørning.....	7
En landposts erindringer.....	8
Hørning Station 150 år. 1868-2018.....	14
”Mellem rige bøndergårde snart dampdragen flyve vil ...”.....	14
Elektriske baner.....	15
Den første togrejse fra Aarhus til Fredericia.....	16
Prolog.....	16
Det fornemme rejseselskab.....	17
Den nys aabnede Strækning.....	19
Epilog.....	20
Stationsbilleder.....	21
3½ Øre for et Svinehaar.....	26
Om dyrtid... dengang ... i 1930erne.....	26
Godsejersøn fra Sophiendal myrdet.....	27
Mordet opklaret.....	29
Dagbogen.....	29
Smeden i Veng.....	32
Jens Johan Andersen, tegner.....	35
Gartnerier i Hørning.....	37
Blegindvej 36.....	37
Blegindvej 22.....	37
Vinkelvej 4.....	37
Fregerslevvej 31.....	40
Nørre Allé 1.....	40
”Højbo” på Toftevej 55.....	41
Vestervej 11.....	41
Hørning og Veng for 50 år siden - 1968.....	42
Hørning og Veng for 100 år siden – 1918.....	43
Tidligere numre af årsskrifterne.....	44

*Forsidefoto: Danmarks Jernbanemuseum, Odense. Fotograf Asger Christiansen.
Hvor fotograf ikke er oplyst, er fotos fra arkivernes gemmer, eller arkiverne har selv været ude med kamera.*

*Årsskriftet kan også læses på Facebook og på arkivets hjemmeside
www.museumskanderborg.dk. I hæftet, du sidder med, er artiklen om jernbanens 150 år
beskåret a.h.t. plads, men i den elektroniske version er Flemming Schreiber Pedersens
historie ubeskåret..*

*Årsskriftet udgives af Støtteforeningen for Lokalarkiverne i Hørning og Veng
Trykt hos Hee Offset, Carsten Meller.*

Praktiske oplysninger

Hørning og Veng Lokalarkiver finder du på www.museumskanderborg.dk Og på Facebook  : Veng Lokalarkiv og  8362 Hørning Lokalarkiv.	Tlf.
Hørning Lokalarkiv, Højboskolen, Toftvej 53a, 8362 Hørning E-Mail: hoerning@museumskanderborg.dk Åbningstid: Hver torsdag kl. 9-12 samt efter aftale. I juli måned er arkivet lukket. Arkivar: Kjeld Nielsen, Parketten 31, 2.mf, 8362 Hørning,	87 94 28 7 86 92 22 84
Veng Lokalarkiv, Veng Skole, Søballevej 2, 8660 Skanderborg E-Mail: veng@museumskanderborg.dk Åbningstid: hver onsdag kl. 9-12 samt efter aftale I skolernes ferier er arkivet lukket Arkivar: Peter Mortensen, Ersholtvej 3, Nr.Vissing, 8660 Skanderborg	87 94 22 47 21 49 99 33

Støtteforening en	bestyrelse	mailadresser	Tlf.
<i>Formand:</i>	Kjeld Nielsen, Parketten 31, 2.mf, 8362 Hørning	ikn@parketten.dk	86 92 22 84
<i>Kasserer</i>	Karl Otto Frost, Parketten 23, 1.th., 8362 Hørning	kokfrost@gmail.com	86 92 14 34
<i>Øvr. medlemmer</i>	Peter Mortensen, Ersholtvej 3, Nr. Vissing, 8660 Skb.	petermortensen57@gmail.com	21 49 99 33
	Bodil Sørensen, Egevænget 9, 8362 Hørning		86 92 30 41
	Stig Johnsson, Parketten 31.1.dør 4, 8362 Hørning		50 42 41 09
	Flemming Schreiber Pedersen, Hårby Bygade 15, 8660 Skb.	schreiber.moos@gmail.com	86 52 58 10
	Ester Hunsmann, Stabelvej 4, Hårby, 8660 Skb.		86 95 02 81
<i>Årsskrifts redaktør:</i>	Erna Bachmann, Ryvejen 43, Hårby 8660 Skb.	8660ryvejen43@gmail.com	86 52 28 06
<i>Suppleanter</i>	Svend Kannegaard Olsen, Højgårdsvej 15, 8362 Hørning		86 51 24 27
	Egil Jørgensen, Hårby Bygade 9D, 8660 Skb.		30 48 35 42
	Anna Marie Basse Rasmussen, Damgårdsvej 72, Gram, 8660 Skb.		86 57 14 14

Årets gang i Hørning...



Af Kjeld Nielsen, Hørning.

Ved forårstide i 2016 begyndte vi i arkivet i Hørning at arbejde konkret med den ide, at **arkivet kunne flytte ind i de ledige lokaler over biblioteket**. Museum Skanderborg var med på, at vi kunne gå videre med planerne.

Der skete dog ikke noget særligt før halvandet år senere, 30. oktober 2017, da kommunen holdt et møde i sognegården om anvendelse af lokalerne. Her deltog arkivet sammen med repræsentanter for en række foreninger o.l. for at fremføre vores ideer og ønsker. Lige før jul var der en fremvisning af lokalerne, men så har vi ikke hørt noget særligt siden. Vi har dog set en skitse, hvor arkivet er indtegnet, så vi regner med, at det lykkes at få flyttet. Men hvornår???

På Højboskolen, hvor arkivet bor i dag, kunne man godt bruge vores lokale til noget andet. Byens to skoler er pladmæssigt hårdt presset, indtil der kan blive bygget en ny skole til erstatning for Bakkeskolen, som ikke har mulighed for udvidelse. Vi håber, at kommunen kan se en ide i, at arkivet bliver flyttet snarest.

Hele året har vi arbejdet på artikler mv. til **årsskrift og kulturaften**. Et af emnerne i år har været jernbanen, som kom til Hørning for 150 år siden. Sidste år var det butikscetret, som blev 50 år. Vi har endnu ikke fundet noget jubilæum i 2019, så gode ideer er velkomne.

Vores **samarbejde med Hørning Bibliotek** fortsætter, både med **slægtsforskning og kulturaften**. Vi håber så på, at byens befolkning efterhånden opdager, at man også kan møde arkivet, når man er på biblioteket.

Det daglige arbejde i arkivet går mest på at forbedre de registreringer, som vi allerede har. Teksterne er lavet af mange forskellige mennesker gennem mange år, så de trænger til at blive pudset af og tilpasset det nutidige system. Der er altid noget, der kan gøres bedre.

Vi er i arkiverne og støtteforeningen meget glade for, at foreningens ca. 160 medlemmer trofast betaler deres **kontingent** hvert år. Tak for det!! Det er med til at skabe ordentlige arbejdsforhold for de frivillige hjælpere på begge arkiver.

Igen i år skal lyde en tak for samarbejdet med Hørning Bibliotek, både om slægtsforskning og om kulturaften.

Også en tak til de frivillige hjælpere i Veng og Hørning. Det er dem, som scanner billeder, registrerer indkomne afleveringer og laver alt det andet, som skal gøres, for at arkivet fungerer. Og sluttelig en tak til Skanderborg Historiske Arkiv og Museum Skanderborg for den støtte, som vi får herfra.



... og i Veng

Af Peter Mortensen, Nørre Vissing

Siden sidste udgave af Årsskriftet, er der sket stor forandring på Veng Lokalarkiv. Erna Bachmann valgte at trække sig som arkivleder ved års-skriftet og overlod opgaven til mig, Peter Mortensen. Jeg er i gang med uddannelse som arkivleder, og jeg vil gøre mit bedste for at udfylde pladsen. Heldigvis har jeg god hjælp fra de frivillige i arkivet og ikke mindst fra Erna, der stadig er en del af onsdagsholdet.

Kulturaften. I 2017 var arkivet gået sammen med kirken om et arrangement i Sognehuset, hvor arkivet fortalte om Veng og kirken fra gammel tid. Sognepræst Lise Palstrøm fortalte om Luther, der for 500 år siden var årsag til Reformationen. Der blev serveret munkeøl og brød efter gamle opskrifter. En hyggelig og velbesøgt aften med 34 gæster. Kulturaften blev i år markeret i Mesing forsamlingshus, hvor arkivet gik sammen med andre lokale foreninger. Arkivet viste en udstilling af gamle værktøjer og gav instruktion i at bruge ARKIV.DK. Der kom 100.

Borgernes Hus' 40-års jubilæum. I efteråret 2017 havde arkivet lavet en plancheudstilling i BH. Vi viste en film om bygningen af huset og om de mange aktiviteter, der har været igennem de 40 år. Udstillingen blev set af mange gæster på festaftenen.

Til Arkivernes dag i november havde vi inviteret Bækgaard-søstrene Kisser og Ketty. De fortalte levende om deres opvækst i henholdsvis Veng og Nørre Vissing og viste billeder, dels deres egne og dels billeder fra arkivet. Her var også godt besøgt, 51 i alt (1 mere end i Hørning) godt gået. På arkivernes dag i 2018 fortæller to af Veng Lokalarkivs medarbejdere, der er tidligere jernbanefolk, lidt om deres virke i Staten i anledning af 150 året for jernbanens indtog til Hørning.

Fortælle-caféerne fortsatte også i 2017/18. I efteråret 2017 var det igen landsbyerne, der blev fortalt om. Veng, Mesing og Hårby. Hårby var en opfølgning fra foråret, hvor mange måtte gå forgæves på grund af pladsmangel i Sognehuset. Mesing foregik i Mesing Forsamlingshus, også her var huset godt fyldt, 97 gæster. I foråret 2018 kom Kjeld Jensen og fortalte om sin opvækst og om sine forældre på Venge Klosterkro, endnu et tilløbsstykke. Forårets sidste arrangement var en afslutning på de mange fortælle-caféer om Sophiendal. Det foregik i riddersalen på selve godset. Der måtte vi sætte en begrænsning på max 120. Også her måtte vi skuffe nogle, som der desværre ikke var plads til. Der er nye fortællecaféer i støbeskeen også for 2018/2019.

I foråret fik vi to henvendelser fra USA (ikke samme familie) om eftersøgning af deres aner i vores område. Begge resulterede i besøg fra ”over there”, hvor vi fra arkivet viste rundt til lokaliteterne, hvor familierne kom fra.

Vi er utroligt glade for den enorme opbakning, som I viser os til vores arrangementer, det giver nye kræfter og mod på mere.

Til sidst skal der lyde en stor tak til onsdagsholdet i Veng for det store flotte arbejde, I har lagt for dagen. Også tak til Museum Skanderborg og Skanderborg Historiske Arkiv.

Nekrolog

Af Kjeld Nielsen, Hørning

I slutningen af maj 2018 fik vi den triste meddelelse, at Vagn Stadil Petersen var død, 98 år gammel.

Vagn Stadil Petersen er forfatter til bogen ”Hørning i gamle dage”, der udkom i 1992. En del af bogen er skrevet af Vagns fætter, Robert Kjærsgaard Jensen, der blev syg og døde i 1987, inden han var helt færdig med arbejdet. Vagn Stadil Petersen havde lovet Robert, at han ville færdiggøre bogen, og det blev den altså i 1992.

Bogen blev ret hurtigt udsolgt, og omkring 2008-2009 talte man i arkivet om, at det ville være godt at få bogen genoptrykt og måske få tilføjet noget mere om den seneste periode. Det førte til, at der blev taget kontakt til Vagn Stadil Petersen i foråret 2009. Han var glad for, at nogen havde lyst til at arbejde videre med hans bog. Arkivet fik overdraget alt materiale, som manuskript, billeder og andet. Det er således arkivernes støtteforening, der har rettighederne til materialet i dag. Vi må desværre erkende, at vi endnu ikke har fået en ny bog udgivet, men vi har ikke opgivet sagen.

Overdragelsen af materialet skete af flere gange, som regel ved besøg hos Vagn Stadil Petersen og hans kone, Karen, og man blev altid hjerteligt modtaget og beværtet, når man kom. Jeg har selv været på besøg ca. 5 gange, senest i 2013.

Vagn blev efterhånden ret svækket på syn og hørelse, men inde bagved fungerede det hele stadigt.



Til Arkivernes Dag i 2009 blev Støtteforeningens 25 års jubilæum fejret, og i den anledning blev Vagn Stadil Petersen udnævnt til æresmedlem af Støtteforeningen, fordi han så velvilligt overlod sit bogmateriale til vores brug.

Vagn Stadil Petersen og hans kone, Karen, da Kjeld Nielsen overrækker æresmedlemskabet i arkivet i Hørning.

Studietur – Fra Hørning til Hørning

Af Kjeld Nielsen, Hørning

Årets studietur for de frivillige i Veng og Hørning begyndte med morgenkaffe på arkivet i Hørning.

Derefter kørte vi til Hørning Kirke, vel at mærke Hørning ved Randers. Det er en lille by med ca. 300 indbyggere, altså lidt større end Blegind, mens der i "vores" Hørning er over 8000. Til gengæld har de en særdeles spændende kirke, og den fik vi fremvist og forklaret af Erik Engvang. Han havde virkelig styr på kirkens historie, og han havde en medrivende måde at fremføre den på. Den time, vi havde sat af til besøget, blev til halvanden time i stedet for. Et virkeligt spændende besøg.

Undervejs til kirken stoppede vi ved Sjellebro-stenen, som står ved Randers-Ebeltoft vejen, hvor den krydser Alling Å. Det er en såkaldt maskesten fra vikingetiden, som har haft et budskab til de vejfarende i tidligere tider. Wikipedia oplyser om stenen:

Den står i dag, hvor den altid har stået, hvor man fra oldtiden af har krydset Alling Å. Placeringen af stenen, og at der ikke er nogen forklarende runetekst på, hvorfor den er rejst, har fået mange til at mene, at maskestenen er rejst for at beskytte vejfarende mod "åmanden" / nøkken, eller hvad man skal kalde de onde kræfter, som findes i åerne.

Herefter gik turen ud til Voer Færgested, hvor færgen "Ragna" sejler over Randers Fjord. Her skulle vi spise vores medbragte madpakker. Det var en blæsende affære, men ellers var vejret udmærket hele dagen.

Turen sluttede med eftermiddagskaffe på Auning Kro. Herefter kunne de 20 deltagere selv vælge ruten til hjemturen.



Sjellebrostenen og Hørning Kirke ved Randers

”Post, post, kom lige og hjælp”.

”Sådan lød det en formiddag, da a kom ud til en ejendom, hvor manden it var hjemme. A sku lige assistere som fødselshjælper, og det hastede”.

Det er en af de fortællinger Kristian Fisker Jensen, Siimtoften 24 i Hårby, fortæller om sin tid som landpost til Erna Bachmann, 16. februar 2018. Det er en kold dag, og mens jeg smider støvler og halstørklæde i entreen, slår duften af kaffe mig i møde. I Kristians og Inges hyggelige og lune stue fortæller Kristian livligt om sin tid som landpost. På skænken står den kongelige figur, som Kristian fik til sit 40 års jubilæum.

Men historien starter for mange flere år siden – for 70 år siden. Jeg lader Kristian selv fortælle:

En landposts erindringer

A er født i en lille ejendom et stykke udenfor Nørre Vissing. A gik i Nørre Vissing skole ved lærer Jensen. Da a var 16 år, sagde min far, at a trængte til at komme ud at tjene. Så fik a to gode pladser med to år i hver.

A tjente, til a var 20, så kom a på Uldum Højskole og derfra soldat i et år, bl.a. i Tyskland. Da a kom derfra, kom a tilbage i en af mine gamle pladser i to måneder. Så fik a bud fra postvæsenet, at der var en plads ledig.

På det tidspunkt havde a lige fået en god plads ved mit gamle tjenested, og der var en lille pige, a var lidt glad for, (*og som han blev gift med i 1949*) så a var it så interesseret. Men så slog min far i bordet og sagde, at nu sku det være, og så tog han ind og snakkede med postmesteren i Skanderborg. Vi havde fået at vide, at hvis a ville fastansættes, sku a søge, inden a blev 23 år, og det var der kun fem dage til. Så fik han det ordnet, sådan at a sku begynde 1. februar 1948.

Søren Sørensen var på det tidspunkt landpost i Veng, en god og stabil landpost, og han underviste mig også. Han gik it af, a blev aspirant, det sku a være i to år. Så sku a med de forskellige rundt for at lære, hvordan man sku opføre sig. Så en uge i Veng gik a tre dage med posten rundt og tre dage alene, og det gik nogenlunde. Men a havde den fordel i Veng, at posten boede midt i byen. Altså kun tre dages undervisning. Når a var færdig med at gå ud, så ku han se efter, om alt var i orden. Turen var it så lang. Veng, Søballe og a tror, turen endte i Stjær Bakker. Turen var it stor, men i hvert tilfælde stor nok til mig, a var så træt, så a ku næjsten it cykle hjem. Det var it en tjenestecykel, men min egen cykel med en stor lædertaske foran, og så ku man også få udleveret nogle små tasker til at hænge bagpå. Pakker havde vi også med i det omfang, vi kunne have dem med, kun små pakker, store pakker lagde vi en seddel, så folk selv kunne hente pakken på posthuset.



FAKTA.

Født 5/2-1925

Ansæt ved P&T

1948 – 1988

Gift i 1949 med Inge Margrethe

Børn: Karl Erik, Jette og Carsten

Opkrævninger og indbetalinger ...

Det gjorde vi også ved opkrævninger, lagde en seddel.

Først en anmeldelse om en opkrævning, der skulle betales i løbet af en uge, og dagen før sidste dag en grøn seddel, der mindede folk om, at det var aktuelt, nu sku der betales. Sådan var det dengang. Opkrævningerne slap op efterhånden, for de var for dyre for folk at sende ud. Så blev det til indbetalingskort i stedet for.

Frimærker havde a også med. (*I dag foregår det meste af portosalget via nettet, hvor man betaler og selv printer etiketter ud*). Ved juletid havde vi også julemærker med, og det kunne knibe med at få det til at stemme, når der sku afregnes, nogle sku have 5, andre 10 julemærker. I starten gik vi også post juledag og nytårsdag. Der var mange julekort, nogle fik op til 50 kort.

Vi ku få udleveret byttepenge, men it manne af os havde det, vi lagte selv 30 kr. i en stor pung, og der var problemer, når vi it ku få det til at gå op. Når vi måtte veksle frem og tilbage, så ku det ske, at det it stemte. Så måtte vi ind til pigerne på kontoret og prøve at få det udredet. Vi sku it selv bære tabet. Det er sket måske 2-3 gang, at a har haft problemer, vi fik it utak, men det var lidt uheldigt.

På landtur

Posten sorteredes i store træk på banen fra togene, og på posthuset blev den så finsorteret i små portioner.

En overgang kom posten til Nørre Vissing med rutebil klokken 8.30, men så blev det lavet om, fordi min kollega Børge Pedersen faldt om og døde, og en anden fik hans tur, en lille formiddagstur. Men det varede it ret længe, så kom der bil, og den havde vi hjemme hos os. Så blev det Vestergård fra Hårby,

der kørte til Skanderborg og satte sin post sammen, og så fik han posten til Nørre Vissing med i en sæk, og den kørte han over til os kl. 7. Vestergård sorterede sin egen post, den var allerede sorteret op. Og så fik han min post med. Det gjorde han så måske i 1½ år, og så holdt han op, blev for gammel, og a søgte hans plads, Veng, Hårby og Søballe. Den fik a så i 1969. A husker, der var et andet uddelerpar i Hårby (*Børge og Inger Almind*). Så begyndte a at gå den tur og var med Vestergård et par gange, men a er ked af at sige det, men a havde besvær med at finde rundt i Søballe, ingen adresser, kun stednavne, gårdnavne, ikke som nu Vengevej og et nr. Det var på det tidspunkt, at Ringvejen kom. (*lærer Erik Voigt fik den omdøbt til Græsballes grund af en i nærheden nedlagt landsby med dette navn*). Eva og Erik Voigt var et af



Hørning Station, ca. 1950. Postbude foran stationen. Nr. 3 fra venstre er Just Henriksen, Adslev. - B488

mine gode steder. Eva ville gerne høre nyt fra Nørre Vissing, for der havde hun jo boet tidligere.



Men altså, så kom a til at gå den tur, en længere tur med mere i løn. Turen var færdig kl. 2- 2½. A var it så hurtig som manne af de andre. De yngre ku godt komme for tidligt hjem, og det var it så klogt, for de ku så få en påtale. Man sluttede i Skanderborg, hvor de overordnede sad, og der skulle jo afregnes med penge og papirer.

Hvis du var tidligt færdig en dag, kunne du så ikke nå en kop kaffe, havde du ikke "kaffekæresten"? Jo Cecilia Klejs i Veng og også nogle i Nørre Vissing. Der havde a gået i 20 år og følte, at a var blevet for gammel i gårde, for man kan blive afhængig af en mand, der kommer hver dag. Det kan blive sådan, at man siger: "Post, kan du ikke lige sige til den og den, at ...". A følte, at a var blevet for familiær, og det var en af årsagerne til, at a søgte til Hårby, også fordi det var en større tur. Nørre Vissing var en 3. klasse tur, og Hårby var en 1. kl. og dermed bedre betalt.

Man kom ind til Anine, der var brevsamler i Nørre Vissing. Især ældre folk ku komme, mens de vidste, at vi sorterede og sige: "Kan posten ikke lige aflevere det her kort ved den eller den". Og der sku kun 15 øre på, men det ville de gerne spare. Og der var ikke frimærker på, så den lille tjeneste ku posten da godt klare, men Anine sagde: "Nej, det kan vi ikke". Posten sorteredes i bygningen, hvor der tidligere var brugs. Anine skulle skrive anvisningerne ind i bogen ved både ind og udbetalingerne. Og sku vi have penge med ud, sku de også skrives ind.

Anine døde, da a havde gået post i fire år. Så blev Marie Jeppesen brevsamler. De boede dengang i en lejlighed ved siden af. Posthuset blev senere flyttet til Vidkærvej 2, hvor Marie fortsatte som brevsamler i mange år, til det også lukkede. Derefter kom Marie på posthuset i Ry.

Kristian, dine bukser er revnet ...

A havde it uniform de første to år- Der skulle aspiranterne selv lægge tøj til, og det kneb med bukserne, der it ku holde til cykelsadlen. En gang måtte a ind til Edel Lyngby, fordi mine bukser var revnet, og a kunne it fortsætte sådan. I sovekammeret smed a bukserne, og så ordnede hun dem.

Post, post. Hjælp lige ...

Småtjenester måtte vi også ordne. Engang hos en ældre dame, der boede i en lille ejendom ude på landet, manden var it hjemme, og en ko var ved at kælte. A var på vej ud, da hun kom rendende og sagde: ”Post, post, kom lige og hjælp”. Nu er der så it så manne kører mere på turen, så det sker nok it for dagens post at skulle være jordemoder for en ko.

Det værste a oplevede var dengang, a var med den faste post i Vrold hos en gammel kone, hvor han var vant til at få kaffe. A var it så vant med turen og sad som på nåle, og de snakkede. Så pludselig kom en rotte vandrende stille over gulvet. A turde it sige noget, og det gjorde de andre heller it.

Der var også engang, hvor a sku hjælpe med at tage en mus ud af en musefælde. Og der var mange situationer, hvor a var ”socialhjælper”. Et sted var de ved at slagte. Grisen hang ude i gården. Manden sad og læste inde i stuen, og konen sagde lige: ”Post, post kom lige herhen”. Hun stod med noget fars. ”Hvad siger du så?” A sagde: ”Puh, det lugter”. Og så sagde manden: ”Åh den post, han stikker så gu også sin næse i alting”. Og så sagde konen: ”Jens, a sagde det nok, det var en hangris, a så jo nok, at slagteren smed noget så langt væk”. Om man bruger sådan noget kød, det ved a it. Manden havde købt grise hos en grisehandler, slagteren var vist nok Johannes ”Sløjberg” Jensen fra Hårby. Det morede a mig lidt over.

Turen rundt ...

Posten til Sophiendal foregik på den måde, at a kom ind i en stue, og det, der sku postes, lå på et bord, og godsejeren sad i et hjørne. Der var post næsten hver dag, godsejeren sagde it noget til os, så vi tog bare posten.

Der var it postkasser. Vi skulle ind alle steder. Vi skulle helt ind hos folk, og posten sku lægges bestemte steder. Det havde a fået bud om mange steder, ”læg posten her”. For en ung post skal it stikke sin næse i deres økonomiske sager, og mange var kritiske på det tidspunkt. Det første halve år havde a it manne penge med. Fx rejste mange til Skanderborg og betalte selv amtsstueskatterne, for det kom it posten ved. Amtsstueskatter kom ud en måned før, og folk ville it betale før til allersidst, for man troede måske, at posten ville vente med at aflevere til sidste dag, men efterhånden fik a pengene. Og det var nogle steder mange penge. A var it bange for at gå med manne penge, men a husker dog, at der var en episode med en post, der blev overfaldet, men ikke hos os.

Vi havde tavshedspligt, så posten rendte it med sladder. Nej uha da, det blev vi meget alvorligt mindet om ved ansættelsen.

Sådan er det it at være post i dag. Vi sku kun ind til folk, hvis der var post, men folk ku ringe, hvis de havde post, der skulle hentes. Vi havde aviser med, Aarhus Amtstidende, Stiften, Jyllandsposten og Silkeborg Avis, som a havde manne af, da a gik i Javngyde og Javngyde Dale og Heden. Heden var der, hvor Arne Pedersen boede på bakken mod Låsby (*Låsbyvej 179*). En tidligere landpost var gift med en søster til min bedstemor, og han har fortalt, at han har gået i Heden i lyng. Nu er der fuldt af små ejendomme. Han var for øvrigt en bror til Anine på centralen i Nørre Vissing, it den Anine, der var gift med Anton, uddeleren, men telefoncentralens Anine. Telefon centralen var overfor købmanden.

Landposten havde kun én omdeling om dagen. I byen var der to omdelinger, i starten sågar tre, også søndagspost. Det er 70 år siden, a blev ansat. Folk var mere påpasselige dengang, sad på små ejendomme og sku klare sig selv, så de havde lært at sku spare. Efter krigen var der rationering på en del varer indtil ind i 1950erne. (*Der var rationering på brød, gryn, tobak og gas til 1948. Tekstiler, sko, fedt, flæsk, te, kakao, sæbe og el var rationeret indtil 1949. Rationering på smør indtil 1950 og på kaffe og sukker til 1952*).

Efter fyraften

sku mit eget landbrug passes, men da a fik Vestergårds tur i Hårby, ville a nedlægge landbruget. Der var fire køer, der sku malkes inden landturen. Lønningen var 400 kr. som aspirant. Da vi blev gift, fik a 80 kr. mere om måneden. Inge var hjemmegående de første 20 år. Hun fortæller: ”Så begyndte jeg at gå ud og gøre rent bl.a. på Bækgården. Dernæst blev jeg afløser i hjemmehjælpen i 1974, ferieafløser om sommeren, og da en af de faste hjælpere blev syg, fik jeg hendes plads”. Det hører ikke med til landpostens historie, men det hører med til landbolivet, da kvinderne kom ud på arbejdsmarkedet.

I sne og slud, skal posten ud ...

Der var hårde vintre i den første del at min tid som post, men også på den tid, da a begyndte med Hårby-turen og skulle køre til Skanderborg. Anton Mikkelsen var fast afløser, og han var ofte oppe at køre med mig. En morgen skulle a hente ham ved forsamlingshuset, og pludselig var der en, der råbte på den anden side af snedyngerne, at de it kunne komme igennem. Så måtte vi skovle. Så siger Anton, at Secher, et andet postbud, der boede ude ved stillingvejen, har ringet, om vi it kunne hente ham på hans ejendom, han ville gerne op at køre. Da vi kom i nærheden, kunne vi it køre igennem, men Anton sagde: ” Nu bakker vi tilbage, for han har lovet at gå os i møde, og han er it kommet, så han må bare klare sig selv”.

Da a gik post i Nørre Vissing, var der brugs, kro, bager, brødudsalg som murerens kone Nora havde, cykelhandler, skomager, sivskomager, fransk vasker, altså mange småerhverv og alle gårdene. Folk skulle ernære sig selv. Skatten betaltes hvert kvartal. A husker, at da vi fik kildekat, fik vi det sværere en overgang. Vi fik kredit i brugsen

på brugsbog, og så pludselig skulle vi betale alt kontant, men så fik vi et lønløft, som kunne mærkes, og det hjalp på økonomien.

Landposten skulle selv sørge for afløser. Brevsamleren skulle så sørge for, at afløseren fik besked. Så Inge, min kone, der havde bil, måtte køre ud og give afløseren besked, hvilket it altid huede hans kone.

Hunden er menneskets bedste ven... men ikke postens

Hunde og post har it altid været venner. På Sophiendal var der i en periode et kollektiv, og de havde en stor hund. Postkassen var lige udenfor døren. Hunden var stor og ku selv lukke døren op, og det gjorde den hver gang, den hørte posten. En dag var bidtet så slemt, at a måtte til læge og have en stivkrampeindsprøjtning. Der var også engang en kollega, der blev bidt af en lille terrier, men posten tog cykelpumpen og slog den i hovedet, så den faldt død om. Det blev der en stor sag om.



De første dage i Skanderborg var forvirrende med alle de ukendte mennesker. Men a blev meget glad for at være der, for det blev en slags medicin for mig, for det var utroligt søde mennesker. Der var omkring 30-40 postbude plus en del sorteringspersonale.

Hvert år til jul kom man op til postmesteren og fik morgenkaffe på posthuset på Adelgade. Det var en dejlig tid, for vi kunne så godt sammen.

Opsummering: Det er 70 år siden a blev ansat, a gik post i 40 år, og det er nu 30 år siden, a blev pensionist. Så alting har en tid, og mange ting ændrer sig.



Billeder:

Figuren, som Kristian fik til sit 40 års jubilæum. Inge og Kristian ved deres diamantbryllup i 2009. Kristian som 23 årig og Låsbyvej 84, hvor de boede den største del af deres liv. Billedet af postbudene er lånt fra Hørning Lokalarkiv. Flere billeder til historien om posten findes på Arkiv.dk B7188, B7189, F7244

Hørning Station 150 år. 1868-2018



Af Erna Bachmann, Hårby

”Mellem rige bøndergårde snart dampdragen flyve vil ...”

Sådan skriver H. C. Andersen i 1859 i et af versene i ”Jylland mellem tvende Have”.

Og om sin første togtur, som foregik i 1840 i Tyskland, skriver han i dagbogen den 10. november 1840:

Jeg har i Dag for første Gang i mit Liv kjørt med Dampvogn, 16 Miil i omtrent 3½ Time, jeg er ganske henrykt, o havde dog De og alle der hjemme været med! nu veed jeg hvad det er at flyve! nu kjender jeg Trækfuglens Flugt, eller Skyens naar den jager hen over Jorden; O, hvor den ene By laae ved Siden af den anden!... jeg var som i min Stue og Træer og Mennesker fløi mig forbi...

I 1859, da han skriver ”Jylland mellem tvende Have”, havde dampdragen allerede kørt på strækningen København-Roskilde i 12 år. Her startede det, der senere skulle blive til DSB, med åbningen af strækningen den 27. juni 1847. Og så gik det ellers stærkt, der kom bane fra Roskilde til Korsør, tværs over Fyn og op gennem Jylland. Der blev dampskibsforbindelser over Lillebælt og Storebælt. Det betød umådelig meget for samfærdslen mellem landsdelene. Nu hang landet pludselig sammen på en anden måde, og man kunne hurtigt komme fra Jylland til Sjælland og omvendt. Hvor man før var henvist til heste som trækraft, var det nu damplokomotiver, der fragtede folk og varer rundt i landet, sikkert og hurtigt.

Linjeføringen i Jylland blev fastlagt ved lov i 1863. Strækningen var Fredericia-Vejle-Horsens-Fuldbro Mølle-Stilling-Aarhus, men krigen i 1864 medførte udsættelse af anlægsarbejdet. I 1866 blev det så bestemt, at strækningen skulle gå over Skanderborg. I årene 1916 – 1929 fik strækningen dobbeltspor.

Og her i 2018 er stationen i Skanderborg stadig et af knudepunkterne på den jyske banestrækning. De fleste små stationer er nedlagt, herunder Hørning og Stilling, der blev nedlagt i 1971. Senere i 2003 er Hørning, Viby og Hedensted blevet genåbnet, og der forhandles også om genåbning af Stilling.



Ca. 1924. Dampen er oppe på Hørning Station. I baggrunden møllen og husene på Fregerslevvej B3633

Elektriske baner

Af Kjeld Nielsen, Hørning

Under arbejdet med at finde avisartikler om jernbaner gennem tiderne stødte vi, ret overraskende, på en hel serie artikler om elektriske tog. Det var i 1907 og 1908, men ideerne har været fremme flere år tidligere.

I 1904 blev der dannet en komite, som skulle arbejde for en elektrisk bane mellem Aarhus og Randers. Der var ikke tale om at ombygge den eksisterende bane. Man ville bygge en ny bane, som kunne føres mere direkte mellem de to byer, da el-togene kunne klare større stigninger. Også andre steder var der lignende projekter i gang.

De nævnte avisartikler gik meget på, at man kunne udnytte tørv fra mange tørvemoser til at frembringe den nødvendige strøm. Der var også artikler, som beskrev udenlandske forsøg med el-tog. Det hele blev som bekendt ved snakken og skrivelserne, men vi skal da helt frem til 1916, før man endeligt opgav Aarhus – Randers planerne.

De første elektriske baner i Danmark, når vi ser bort fra sporvognene, var de københavnske S-baner, som begyndte i 1934. De almindelige jernbaner kom først i gang med el-drift i 1986, hvor man begyndte på København – Helsingør banen. Derefter blev det udbygget på Sjælland og Fyn samt det sydlige Jylland. Nu, i 2018, kan vi snart vente el-tog i vores område også.

I Aarhus Amtstidende den 22. januar 1907 kunne man læse nogle tanker om en elektrisk bane fra Hovedgård til Hørning:

Fra Hovedgaard Station langs Landevejen ad Svinsager, Solbjerg, Tiset Kirke over Blegind til Hørning Hovedbanestation, eller fra Thiset over Ravnholt, Thestrup (Forbindelse med Maarslet Station), Wilhelmsborg, Selstrup og atter langs Landevejen over Skaade og Frederikshøj til Aarhus. I sidste tilfælde vil en sidebane fra Tiset og Blegind til Hørning sikkert betale sig godt; thi fra Solbjerg og Thestrup ad Blegind til Hørning Station er der saa stærk færdsel, at kun faa Landeveje maaler sig hermed.

Artiklen er noget længere, og den slutter:

De elektriske Baner bliver fremtidens Befordringsmiddel.

Når man i vor tid snakker om en bane fra Hasselager over Solbjerg til Hovedgård kan vi altså konstatere, at det ikke er første gang, at Solbjerg og Blegind nævnes i jernbanesammenhæng.



Foto: <http://www.letbanen.dk/>

Den første togrejse fra Aarhus til Fredericia

*som den er beskrevet i en artikel i Aarhus Stiftstidende mandag, den 5. oktober 1868.
Af Flemming Schreiber Pedersen*



Prolog

”Toget kommer! Toget kommer! Jeg ka' se røgen!”, råber en lille dreng begejstret.
”Ja, nu ka' vi se det!”, lyder det fra den store skare af folk, som fra nær og fjern er strømmet til den lille stationsbygning for at hilse toget fra Aarhus – det første tog på den nye jernbane – velkommen til Hørning.

”Pas dog på, knægt. Gå ikke så tæt på skinnerne!” ”Toget standser ikke her på denne tur; først når det i aften vender tilbage fra Fredericia, vil toget standse i Hørning!” Den unge assistent, som først for få dage siden har fået sin udnævnelse til leder af stationen, røgter allerede med stor myndighed sin rolle og sit ansvar på sin fremtidige arbejdsplads.

Nu nærmer toget sig stationen, og da det sort-glinsende lokomotiv, prustende og indhyllet i røg og damp og med en lang hale af vogne efter sig, passerer folkeskaren, vifter man fra perronen med flag og blomster og råber et rungende ”Hurra-hurra-hurraaa!” op imod toget, mens lokomotivets fører og fyrbøder og togets passagerer vinker tilbage.

Efter få minutter er eventyret forbi; toget har passeret stationen i Hørning og er nu på vej sydpå. Tilbage er kun lugten af brændt kul og synet af lokomotivets røgskyer på ved mod himlen.

Det fornemme rejseselskab

Det er et fornemt selskab, der – som passagerer i det festsmykkede indvielsestog på den nye østjyske jernbane – lørdag, den 3. oktober 1868 ved 11-tiden har forladt Aarhus, og som nu – efter at ha' passeret den første færdigbyggede landstation, Hørning – er på vej mod togets første stop, Skanderborg.

Her sidder nu – på 1. klasse – jernbanens driftsbestyrer, etatsråd Holst, her er stiftamtmanden, konferensråd Dahl, her er kongelig kommissarius, kammerherre Rosenørn, og her er biskop Brammer.

Udover disse ærværdige herrer finder vi også en del overordnede embedsmænd ved jernbanen, og endelig er her halvandethundrede deltagere fra Aarhus, først og fremmest højere embedsmænd og kommunalbestyrelsesmedlemmer samt disses damer.

Vi vil nu følge festtogets videre fart og dagens mange festligheder undervejs, som avisen beskriver begivenhederne i sin artikel.

Skanderborg Station

Klokken 11.43 kom Toget til Skanderborg og blev af den ved Stationen forsamlede Menneskemasse modtaget med livlige Hurraraab.

Efter et kort Ophold fortsattes Touren til Horsens, hvor den egentlige Festlighed skulde finde sted.



Horsens Station

Horsens By havde i Dagens Anledning smykket sig med Flag, og Tusinder af Mennesker modtog Toget med rungende Jubel, da det Kl. 12.38 gled ind under Perronen paa den store elegante Banegaard.

Straks efter Ankomsten begave samtlige Deltagere sig til Raadhuset, i hvis festligt smykkede Forsal Kammerherre Rosenørn holdt Festalen. Han mindede om

de store Ulykker, Landet havde prøvet, og al den Sorg og Mismod, det havde vakt. Netop i et sådant Øjeblik var det, at Kong Christian den 9. havde gjæstet Horsens og udtalt, at "han i Folkets Kraft og Udholdenhed saa en Borgen for vor Fremtid"; denne Kraft og Udholdenhed saa Taleren et Bevis paa i den i dag aabnede Jernbane, der saa kort efter store Ulykker nu var færdig, og som han haabede, vilde blive til Velsignelse, ikke blot for Horsens, men for hele Jylland, hvis Østkystbyer nu vare komne i højeste Forbindelse med hverandre.



Efter festtalen begave de Fleste af Forsamlingen sig ovenpaa, hvor en splendid Middag var arrangeret til 10 Rdl. Couverten, men da kun et begrænset Antal her kunde faae Plads, begave de fleste Fremmede sig over i Jørgensens Hotel, i hvis store Sal samledes Størstedelen (omtrent 40) af Deltagerne fra Aarhus og Skanderborg, Herrer med deres Damer, tillige med enkelte Fruer, hvis Mænd vare indbudte til Raadhusgildet

Kl. 4.25 afgik Toget igen, efter at flere Vogne vare føjede til for at medtage de mange Deltagere fra Horsens, og Kl. 5.25 ankom det til Vejle, hvor der, ligesom i Horsens var stor Modtagelse med Musik, Flag og Hurraraab.

Vejle Station

I Ventesalene var der arrangeret Forfriskninger, som dog ingen fik tid til at nyde, så uhyre var Trængslen, og allerede Kl. 5.39 gled Toget atter afsted og ankom til Endepunktet, Fredericia Kl. 6.25.

Fredericia Station

Med Militærmusikken i Spidsen marcherede alle Deltagerne, som nu vare voxede til henimod 400, op til Hotel "Kronprins Frederik", hvis store Sal var festligt smykket med de nordiske Flag, Vimpler og Blomster, og der blev serveret Champagne.



Aarhus Station

Efter at Raadmand Lisberg endnu engang havde udbragt en Skaal for Etatsraad Holst, drog man atter med Musik i Spidsen til Jernbanegaarden, og Kl. 8.50 bruste Toget paany afsted og ankom, efter at have standset ved alle Mellemstationer, tilbage til Aarhus Kl. 11.45, hvor det blev modtaget med stormende Jubel af Publikum og Jernbanens underordnede Personale, der havde faaet den 2den Klasses Ventesal overladt til en munter Sammenkomst".



Den nys aabnede Strækning . .

beskrevet af den i indvielsestoget medrejsende reporter

”Den nys aabnede Strækning frembyder sikkert den smukkeste Jernbanerejse her i Landet, og paa de 15 Miil herfra til Fredericia møder Øiet overalt de forskjelligste Naturskjønheder, hvorpaa vort Fædreland er saa rigt.

Strax udenfor Aarhus løber Veien ved Fiskerhuset mod Syd, skjærer Hovedlandeveien og gaaer bag om Viby; den bøier snart atter mod Vest, og igjen mod Øst, saaledes at man tre Gange kjører over Landeveien, før man kommer til Hørning.

Ligesom man har forladt Hørning Station, kommer man atter over Landeveien, tæt forbi Stilling, og farer strax efter paa høie Dæmninger og gennem store Udskjæringer ind til Skanderborg Station, der ligger høit ved Skanderup Kirke, og hvorfra man har en henrivende Udsigt ned over Søen, Byen og Skovene.

Efter at have forladt Stationen beskriver Banen en stor Bue bag om Lille Sø og Dyrehaven, skjærer atter Landeveien og kommer tværs over Søen til Hylke, hvorfra man nu atter har den meest fortryllende Udsigt til Skanderborg, denne Gang seet fra den modsatte Side.

Efter at have kjørt meget langsomt op til Hovedgaard kommer man gennem en smuk Skovegn, hvorfra man har milevide Udsigter ind mod Hads Herred, gennem Hansted By, lige forbi det nye Hospital, atter over Landeveien, og er nu i Horsens, hvis store Stationsbygning pranger for Enden af Søndergade som et Palads.

Fra Horsens kjører man op mod Hatting, som let bemærkes ved sin smukke Kirke, gennem Usinggaards Skove til Løsning, hvorfra Banen gaaer over 1/2 Mil ganske lige, ned imod de store Skove ved Veile.

Herfra er Alt henrivende; først har man Veile Fjord, kommer derpaa gennem Skoven, og farer pludselig ud paa en høj Dæmning, hvorfra man til venstre har det gamle Herresæde, Thirsbæk, omgivet af Skove og med Havet og de høie Skovpartier paa den anden Side af Fjorden til Baggrund.

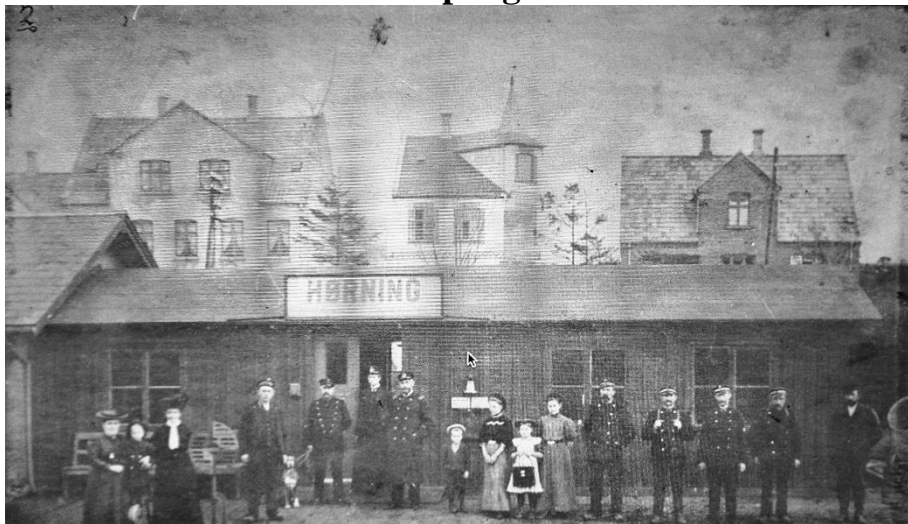
Dette Punkt er sikkert det skjønneste paa hele Linien, og Ingen bør forsømme at lægge Mærke dertil.

Man kjører nu langs med Veile Fjord ind til Byen, og over Veile Aa paa den anden Side af Fjorden, hvor man lige over for sig har de Strækninger, man nylig har forladt.



Paa den sydlige Fjordbred slynger Banen sig mellem høie, skovklædte Bakker, gennem en storartet, romantisk Natur, som Oiet ikke bliver træt af at beskue, og videre forbi Nebbegaard til Fredericia”.

Epilog



Hørning Station

Det er mørkt og køligt; klokken er noget over 11. Alle i den lille frysende skare, som er mødt op for at hilse toget endnu engang – og denne gang opleve, at det standser ved stationen i Hørning – har blikket vendt mod syd; nu må toget da snart komme!

Og endelig øjnes et lille lys ude i mørket, og man hører svagt lokomotivets hvæsen og prusten. Få minutter senere ruller toget ind på stationen, hilst af skarens hurra-råb.

Under togets korte ophold bliver der lige tid til en kort ordveksling mellem de tilstedeværende sognerådsmedlemmer og nogle af de fine herrer i det fornemme rejseselskab. Sognerådsformanden griber ordet: ”Vi hilser Jernbanen velkommen til Hørning. Vi har et inderligt Håb – ja, en klippefast Tro på – at Hørnings Anknnytning til Jernbanen vil bringe vor By Udvikling og Velstand – efter den store Ulykke, der ramte os for få Aar siden.”

”Taler han mon om Krigen, som Kammerherren gjorde det i Horsens?”, spørger én af selskabet. ”Nej”, svarer én, ”han taler om den store bybrand, der for ni år siden lagde det meste af Hørning i ruiner og aske.” Og det er netop, hvad sognerådsformanden gør; det er ingen skade til at få fortalt de høje herrer det.

Alt imens de voksne har underholdt sig ved toget, har de børn, der i anledning af den store begivenhed har fået lov til – omend langt over deres sengetid – at være med til at hilse jernbanen velkommen til Hørning, haft lejlighed til at komme tæt på det spændende nye i deres tilværelse – jernbanetoget.

”Så kører vi igen!”, lyder det fra togføreren; han giver signal til lokomotivpersonalet, og toget sætter sig langsomt i bevægelse og forlader under fornyede hurra-råb Hørning Station.

”Fra i morgen kører toget med tre afgang daglig i hver retning; tiderne kan læses på tavlen her!”, fortæller assistenten stolt deltagerne i Hørnings modtagelseskomité for den nye jernbane, før man – trætte og mætte af dagens oplevelser – begiver sig hjem og til sengs.

Kilder:

Tekst: Fragmenter fra artikel i Aarhus Stiftstidende, mandag, den 5. oktober 1868.

Billeder: Hørning Lokalkiv, Odense Jernbanemuseum, Lokalkiverne i Horsens, Skanderborg, Fredericia og Aarhus.

Stationsbilleder

Sammensat og kommenteret af Flemming Schreiber Pedersen og Kjeld Nielsen.



1906. Den første station i Hørning var – som de fleste mindre landstationer – et lavt én-etages hus, fortrinsvis bygget af træ. Med udvidelsen af kørslen på banen og den deraf følgende øgede passager- og godsmængde og med postens indflytning blev bygningen for lille.



1911. Hørning Station set fra gaden. De to hvide bygninger til højre er gæstgiveriets sal og selve gæstgiveriet. De to bygninger måtte nedrives omkring 1920, da der skulle laves dobbeltspor.



1920 eller lidt før. Overkørslen ved stationen. Den har været omtrent, hvor den nuværende bro er. Leddene skulle lukkes og åbnes manuelt af en ledvogter. Dette system fungerede fra banens start i 1868 til den første bro blev taget i brug den 1. november 1920. Vejen gik et stykke langs med banen og derefter i et skarpt sving til højre op mod landevejen. Dette stykke blev kaldt Kirkebakken.



B2173

Her omkring 1920 er Gæstgiveriet væk, og der er ved at blive bygget en bro over banen, Det sker uden for billedet til venstre. I venstre side ses mejeriskorstenen, og husene foran er fra venstre skrædder Poulsens, bageriet og afholdshotellet. På den anden side af Blegindvej ses den store hjørneejendom, hvor der bl.a. har været slagteri, og helt til højre ses huset, som kaldes Tårnborghuset. I forgrunden ses et sekskantet havehus, som hører til Engvej 6. Huset ligger der endnu, tæt op ad Bakkeskolen, men det er næsten skjult af buske og træer.



B883

1982. Hørning Stations tomme bygninger efter at betjeningen stoppede den 15. september 1975. Togene stoppede dog stadig indtil 26. maj 1978. Bygningen blev nedrevet 16. november 1983.

Glasverandaen ved vi ikke så meget om, men vores gæt er, at det er et nyt signalhus, som er bygget efter sabotage den 6. marts 1945.



B644

Billedet viser den første bro over jernbanen. Broen blev færdigbygget i 1920. Planerne for anlæg af dobbeltspor på strækningen var så fremskredne, at broen kunne slås over begge spor. Det andet spor kom dog først i brug i efteråret 1924.



B135

Et halvt hundrede år senere var den gamle bro udtjent, og en ny bro over jernbanen med større kapacitet var påkrævet, og den 23. august 1973 blev den ny bro indviet.



1975. Det sidste træk i håndtaget inden automatisering. Tage Nybo var stationsforstander, så er det mon ham, der trækker i håndtaget?

B4678



Arriva kører Aarhus-Skanderborg-Skjern med stop i Hørning og flere af de små stationer. DSB kører Frederikshavn-København. Her er det Arriva, der har et stop i Hørning i 2015.

Se flere billeder på arkiv.dk, Hørning Lokalkrav/Hørning station.

3½ Øre for et Svinehaar

Om dyrtid... dengang ... i 1930erne

Ansgar Andersen, Mjesing Museum, har efterladt sig et helt utroligt materiale i form af små daglige iagttagelser i sognet, om naturen, om mennesker, han har kendt, og i særdeleshed i form af hans skrivelyst til aviserne, hvor han har været særdeles populært aktiv. I de kommende numre af årsskrifterne vil vi dykke ned i nogle af hans historier.

*Denne gang er det et af de utallige udklip fra den 13/12-1939
....Han skriver...*



I Tilslutning til Meddelelsen om Prisstigning på Læder og Fodtøj kan det oplyses, at der vist ikke er noget, der er saa stærk Prisstigning paa, naar det gælder en enkelt Vare, som Svinehaar eller Svinebørster, som Skomagerne bruger til at sno i Begtraaden, naar de skal sy Saaler under Fodtøj paa den gamle Metode – enkelte Forretninger har jo anskaffet Maskiner dertil.

For nogle Aar siden kostede et Bundt saadanne Svinebørster 10 Øre, og der var Ca. 30 Stk., altsaa en Pris på 1 Øre for 3 Haar. Nu koster et Bundt paa 13 Svinebørster 45 Øre, eller som forleden, da underskrevne købte et Bundt med 17 Stk., der betaltes med 60 Øre – altsaa 3½ Øre for et Svinehaar.

Man mente en Gang, at Haarene var af russiske Svin, og disse Børster havde og har en Længde af 7-8 Tommer (18-20 cm), enkelte kan være indtil ½ Alen (31 cm) lange. De er meget længere og tykkere end de Børster, der sidder paa danske Svin. Selvom man ogsaa udsøger dem på Ryggen af en gammel So eller en Orne, saa er de dog ikke egnede til nævnte Brug, men for tynde og smaa.

Underskrevet SKOMAGEREN

Så blev vi så kloge. Hvor mange har vidst, at skomageren brugte svinehår til sålerne – og tilmed russiske. Her er det et ungarsk uldsvin, der må formodes at ligne de russiske svin, som Ansgar fortæller om, hentet fra <https://da.wikipedia.org/wiki/Mangalitz>



Godsejersøn fra Sophiendal myrdet

Godsejersøn fra Sophiendal myrdet nær Hamborg

Fundet skudt ved en forladt Bil

A636

Af Erna Bachmann, Hårby

**På Veng kirkegård
står en sten, som
gemmer på en særlig
historie.**



FAKTA

I 1942 købte Johannes Jensen Sophiendal. Han kom fra Nebs Mølle på Sjælland og var gift med Astrid, der var tyskfødt. De havde to sønner, Svend Aage og Holger. Astrid døde i 1958 og Johannes i 1964. Begge er begravet på Veng kirkegård.

Svend Aage var gift med Helga, der ligeledes var tyskfødt, og de havde en datter Birgit, kaldet Tutter. De boede i 1948 på Sophiendal hos Svend Aages forældre.

Svend Aage døde 17. dec. 1948 og er begravet på Veng kirkegård i forældrenes gravsted.

Helga giftede sig igen og bosatte sig i Tyskland.

Birgit "Tutter" døde i en alder af 37 år.

Broderen Holger giftede sig i en ret sen alder og flyttede til Helsingør.

I avisudklip fra Aarhus Stiftstidende og Jyllandsposten fra den 18. december 1948 og de følgende dage kan læses:

På autostradaen i Tyskland fandt man den 17. december 1948 Svend Aage Schaumburg-Jensen skudt og liget efterladt i en grøft ved vejsiden.

Svend Aage Schaumburg-Jensen, søn af godsejer Johannes Jensen, Sophiendal, var efter kapitulationen i 1945 en kort tid interneret i Danmark for sit medlemskab af DNSAP. Avisen konkluderer, at han formentlig havde indmeldt sig i organisationen af hensyn til at kunne opnå diplom som ingeniør i Tyskland, hans hustrus fædreland. Han arbejdede – ifølge aviserne – i Tyskland fra 1941-44, og i 1948 var han ansat i firmaet Møller Andersen, Jern-Stål-Rør, i Skanderborg, der bl.a. også handlede med radioartikler. Han var i december 1948 på forretningsrejse i Holland og Belgien for firmaet og havde fået et syv-dages visum til den britiske og den amerikanske zone. Det var meningen, at han samtidig ville besøge sine svigerforældre, der boede i nærheden af Hannover.

På vejen hjem blev han fundet liggende i en plovfure for enden af en stejl skråning i vejkanten af autostradaen ved 23-km stenen ved Hittfeld mellem Hamborg og Bremen, dræbt med to skud gennem tindingen, mens han sad ved rattet. Morderen har derefter slæbt ham ud af bilen og ladet ham rulle ned ad skråningen til pløjemarken.

Aviserne beskæftiger sig i de følgende dage meget med mordet. Var det en likvidering af en tilhænger af DNSAP (Danmarks nationalsocialistiske arbejderparti, som sympatiserede med det tyske nazistparti)? Eller var det et røverisk overfald? Havde han taget en blaffer op at køre, som havde myrdet ham? Eller var der andre motiver?

Den myrdedes penge, rejsechecks og papirer var i behold, da han blev fundet 6-7 kilometer fra bilen, der stod parkeret i vejkanten af autostradaen med førersædet fuldt af blod. Havde han andre værdier, som kunne lokke en gerningsmand til at frarøve ham disse? Vi er i 1948, hvor der stadig er stærk rationering af de fleste varer. Havde Svend Aage noget, som kunne lokke en gerningsmand til udåden? Avisen skriver dagen efter, at der mangler en herrepels, en fyldepen, et fotografiapparat og en dokumentmappe. Men er det værdifuldt nok til at myrde en mand for?

Politiet stod på bar bund. Der blev udlovet dusør, 1000 mark – i 1948 svarede det til 1500 kr. – (*i nutidskroner er det ca. 33.000 kr.- jf. oldmoney.dk*) fra familien på Sophiendal om oplysninger, der kunne føre til opklaring, og det affødte mange hundrede henvendelser. Efter et tip efterlyste man en mand i en blodpletet uniformsfrakke, som morderen skulle være taget med toget fra Bremen til Münster, hvor der var en større flygtningelejr med flygtninge fra Østpreussen. Lejren blev undersøgt, men uden resultat. Et vidne fortæller om en mand, der standsede ham og kort sagde: ”Her står en vogn, der skal beslaglægges. Ring til politiet”, hvorefter han forsvandt. Han gav et signalement af manden med en blå uniformsjakke, ca. 30 år og 175 cm høj.

Han talte højtysk. Et andet tip gik ud på, at det var en af politiets egne folk, der var den skyldige, men det blev heller aldrig bevist. Avisen skriver, at der har været en del overfald på bilister på den tyske autostrada, men at politiet har godt fat på opgaven.

Johannes Jensen og hans anden søn Holger rejste til Tyskland og fik efter en del besværligheder udleveret liget. De kom til Venge (*som byen hed dengang*) ved 20-tiden juleaften. Svend Aage blev begravet i stilhed på Venge kirkegård juledag 1948.

Mordet opklaret

Trods god vilje og mange skrivelser i aviserne blev mordet først opklaret i august 1951. Aarhus Stiftstidende skriver i aftenudgaven den 31. august 1951, at det tyske politi har anholdt to polakker, der har tilstået mordet. Der står ikke noget om motivet til ugeringen i avisen, men det forlyder fra en lokal beboer i Veng, at Svend Aage kunne have medbragt fødevarer, kød og andre landbrugsprodukter, til sine svigerforældre i Tyskland, hvor der stadig var mangel på disse, og hvor mange varer stadig var rationerede.

Dagbogen

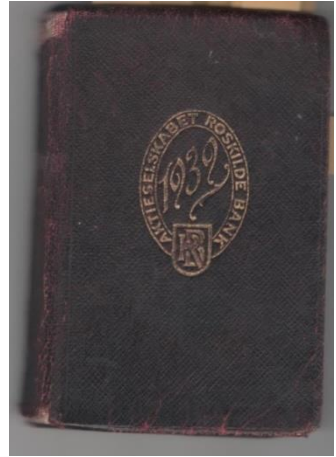
Ved et tilfælde har arkivet for år tilbage af Halvor Glerup Nielsen fra Stjær fået overdraget Svend Aage Schaumburg-Jensens dagbog, eller rettere hans kalender fra 1939 med dagbogsnotater. Den har vi nu fundet frem for at finde ud af, hvad Svend Aage Schaumburg-Jensen var for en ung mand.

Lokalhistorisk fortæller bogen ikke meget, men tidstypisk fortæller den om en ung mand af det bedre borgerskab på 20 år, gymnasieelev, der ved siden af skolen ”lever livet” – lever et hektisk og meget selskabeligt liv. Næsten hver aften har han været til selskab med drinks – cocktail parties – med piger og baller. Han fester natten igennem og står op kl. 11 eller 12. Biografen bliver også flittigt besøgt en eller to gange om ugen både i Danmark og i tiden, hvor han bor i Tyskland. Hvordan han passer sin skole, fornemmer man ikke, men han noterer, når han afleverer stil, og når der er prøver, så han får en studentereksamen med ug i dansk. De øvrige karakterer nævner han ikke.

Svend Aage fortæller om Nebs Mølle i Nordsjælland, hvor han på det tidspunkt bor sammen med sine forældre og sin bror Holger. Han fortæller om ture til København med faderen Johannes Jensen, hvor han og kammeraterne morer sig på forskellige beværtninger, i Nyhavn og på Bakken og andre steder, hvor ungdom samles. Han gør meget ud af at fortælle, hvilke køretøjer, de benytter til transporten og fortæller også, at hans far køber ny bil i 1939, en Ford V8 med 60 HK til 8500 kr., at der er radio i vognen, og at de klarer turen fra Sorø til København med 40 km i timen. Sidst i bogen: Et motto: ”Sørg for at have Absinth og Gin i Huset”, og så er der 20 opskrifter på forskellige cocktails, med navne som ”The Mill Cocktail” ”Had”, ”The Doctor”, ”Svastica”.

Dette sidste leder hen til en mere alvorlig sag for Svend Aage: hans medlemskab af DNSAP og hans flirt med nazismen. Han noterer, at han er til et stort nazimøde i KB-hallen (29. marts 1939), han gør en note ved Hitlers 50 års fødselsdag (20. april), Hitlers første tale i Den Stortyske Rigsdag (30. januar). Svend Aage omtaler Hitlers bror som ”en møjbonde” (25. februar). Bøhmen-Mæhren erobres (15. marts), Polen indtages (1. september), at England erklærer Tyskland krig, og at Svend Aages bror Holger indkaldes. Efter studentereksamen meddeler Mittweida Ingenieurschule (21. februar), at han kan begynde studiet den 30. september, hvor han møder op med sin far og mor. Privat motorkørsel indstilles kl. 14 fra den 4. september, kan vi også læse. Han omtaler attentat på Hitler den 8. november, og den 30. november russernes bombardement af Helsingfors. Den 11. september indmelder hans sig i Den Skandinaviske Forening.

Der er indimellem også lidt muntre toner, som en af de gange han var ”på farten” og tomlede og blev samlet op af diverse gode og dårlige køretøjer. Den 4. april skiver han, at efter 10 km gåtur samles han op af et køretøj, der punkterer tre gange, inden de når Berlin, og hvor han må købe tre slanger og et dæk, da ”den brave fyr fra das Vaterland” åbenbart ikke har midler dertil.



I hans dagbog mærker vi, at han er stærkt optaget af de ting, der sker i Tyskland. At Svend Aage har haft noget egentligt negativt standpunkt til jøder fremgår af en af de første sider, hvor alle helligdage er markeret, også de mosaiske. Disse har han overstreget og skrevet ”Jüdisch”. Det fremgår af sidste side i kalenderen, at hans medlemsnummer af DNSAP er 16671. Medlemskabet må være sket før 1939, da der ikke i dagbogen er notitser om, at han tilmelder sig. Er dette tilfældet, er avisernes konklusion ikke korrekt, at han har tilsluttet sig den nazistiske ideologi af hensyn til ingeniørstudierne i Tyskland, der først starter i 1939.

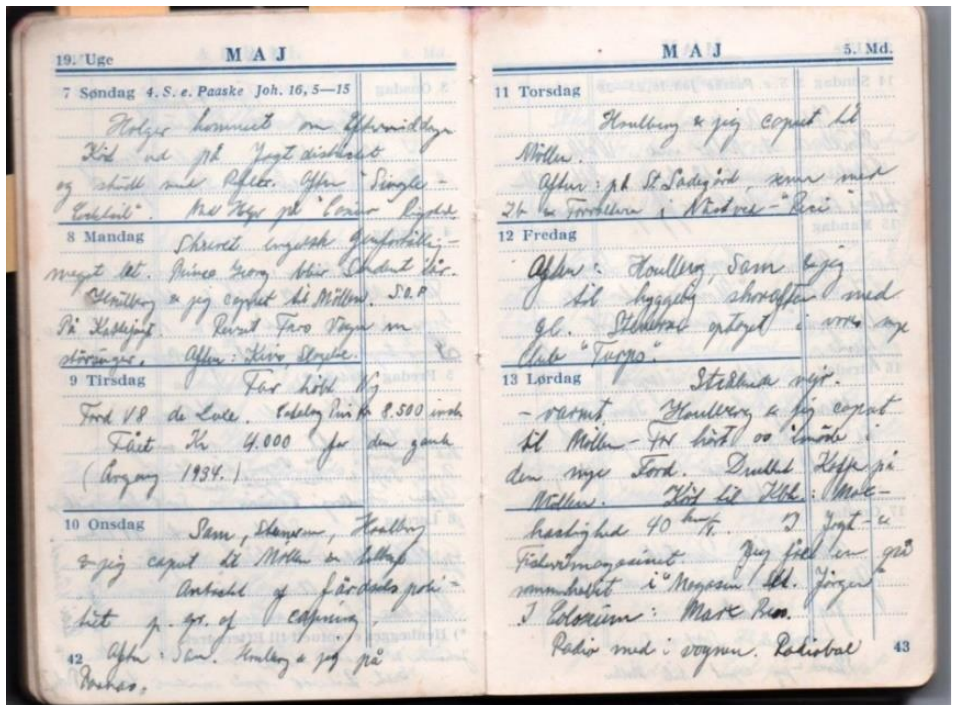
På tidspunktet for sammenbruddet af Tyskland har han med familie søgt tilflugt på Sophiendal hos sine forældre. Fra den mundtlige overlevering fra lokale beboere forlyder det, at Svend Aage var en behagelig og meget afholdt mand af såvel folk i byen som på godset.

Johannes Jensen går på egnen for at have været tyskervenlig. Han modtog – jf. mundtlige overleveringer – tyske soldater og officerer, der boede på godset. Men hvordan hans stilling til nazismen egentlig var, det ligger hen i det uviste. Måske tog han kun venligt imod de fremmede af hensyn til sin søn og svigerdatter og sin hustrus familie? Han stod i en vanskelig situation med et ben i både Danmark og Tyskland og var derfor ugleset af nogle af den lokale befolkning.

Pastor Niels Jul Petersen (1943-48) havde malet WELCOME på syv hvide sten langs vejkanterne gennem byen, en hilsen til de britiske og amerikanske styrker, som passerede Venge ved befrielsen, hvilket mishagede godsejeren.



Her 70 år senere skal vi ikke dømme hverken sønnen eller faderen. Deres motiver er ukendte. Det har været et stort tab for Astrid og Johannes Jensen at miste den ene af deres to sønner.



En tilfældig side i dagbogen:

Dagbogen – 7 x 11 cm – lille og ubetydelig af udseende, men den tegner et øjebliksbillede af en ung mand, hans oplevelser og hans dagligdag i en familie af det bedre borgerskab i tiden før verdenskrigen..

Kilder:

- Svend Aage Schaumburg-Jensens dagbog 1939 – Veng Lokalarkiv A646
- Aarhus Stiftstidende og Jyllandsposten 18/12-20/12-1948 og 31/8-1951
- Interview med Erik Kristoffersen, januar 2018

Smeden i Veng

var en dygtig smed. Han kunne sko hestene lige godt med højre og venstre hånd.

Sådan fortæller Inger Pedersen, Grauballe til Ester Huusmann og fortsætter:

Thomas Møller Nielsen Fisker blev født 30. maj 1883 på Voel Vestermark og døde den 3. februar 1948 i Hårby. Han var det femte barn af landmand Peder Nielsen Fisker og Ane Thomasen (Møller).

Thomas gik i skole i Voel og lærte derefter smedefaget hos sin grandfætter Laurs Fisker i Voel. Thomas arbejdede ved faget forskellige steder, aftjente sin værnepligt som fæstningskonstabel på Lyngbyfortet og var indkaldt tre gange til Sikringsstyrken under 1. Verdenskrig.



Thomas flyttede på et tidspunkt til Veng, hvor han blev smed for Sophiendal Gods. Smedjen lå midt i Veng, lige over for kroen. Huset var oprindeligt rødt bindingsværk, med beboelse til venstre og værkstedet til højre. Den højre del af det gamle bindingsværkshus ligger der stadig, men er i dag kalket hvidt.

Thomas blev i 1913 gift med Jensine Kathrine Jensen (født 18. marts 1882 i Hårby). Hun tjente dengang hos pastor Eskesen i præsteboligen lige ved siden af smedjen, hvor der stadig er præstebolig.

Thomas har åbenbart siddet til leje i smedjen i starten, for i skødeprotokollen står der, at han den 6/10 1922 køber ejendommen af "bymænd og hovedlodsejere i Veng" for 3.000 kr. Ejendommen var sat til ¼ album. Thomas arbejdede således i starten for baron Holger Rosenkrantz på Sophiendal Gods, men på et tidspunkt har man åbenbart ønsket at sælge smedjen fra godset. Der er muligvis i forbindelse med mekaniseringen i landbruget, hvor man også på Sophiendal Gods anskaffede sig den første traktor. Fremover skulle man derfor ikke have repareret helt så mange gamle landbrugsvoogne og skoet helt så mange arbejdsheste som tidligere.

Thomas var kendt for, at når han kørte træet med den højre hånd, skiftede han blot over til den venstre. Han kunne således sko hestene lige godt med højre og venstre hånd. Der var som regel 12 arbejdsheste og 2 rideheste på godset, så der skulle af og til fornyes en del sko. Thomas' helbred kunne på et tidspunkt ikke længere holde til smedearbejdet. Da der samtidig var økonomisk nedgang i landet, så bønderne ikke altid kunne betale deres smederegninger, flyttede parret i begyndelsen af 30'erne med deres yngste børn fra smedeværkstedet til svigerforældrenes hus på Hårby Bygade 31. Thomas ernærede sig bl.a. som maskinsynsmand og arbejdede ind imellem på savværket og som reservepost i Veng og Hårby.



Ca. 1920 - Hårby Bygade 31

I den strenge vinter i 1941 døde Jensine, kun 49 år gammel. Det var et stort tab for Thomas og børnene, hvoraf de yngste stadig kun var 11 år, 14 år og 16 år. Som alle andre steder kom drengene ud at tjene lige efter konfirmationen, men den yngste søn, Anders, flyttede efter faderens ønske hjem igen og boede hos ham til hans død i 1948. Anders hjalp bl.a. Thomas med postturen, når vejret var strengt om vinteren. Og det var på en sådan posttur, at Thomas pludselig døde. Thomas var i det kolde vintervejr i

februar 1948 blevet tilbage og fik en kop kaffe i et af de sidste huse på turen. Imens skulle Anders køre ruten færdig til et par enligt beliggende ejendomme. Da han vendte tilbage, var hans far død. Det var et utroligt hårdt slag for den 17 årige dreng og resten af familien. Anders boede derefter i en periode hos sin ældste bror Arne og hans kone Signe i Nørbæk, de åbnede deres hjem for ham.

Min første erindring fra dengang vi boede i Venge.....

Erling Fisker, Korsør, skriver om tiden i Venge...

Jeg er uden for smedjen og leger. Min moster Marie fra Lading kommer ud og fortæller mig, at storken har været på besøg hos min mor og har afleveret en lille bror. Der var Anders, som blev født den 19. april 1929 (død 2005). Jeg selv er født i 1927, så jeg var kun et par år gammel. Mine øvrige søskende var Arne Møller Nielsen Fisker 1914 – 2005, Herdis Møller Nielsen Fisker 1923 – 2004, Asger Møller Fisker 1925 - 20??

Det meste af tiden legede jeg med min 2 år ældre storebror Asger. Vi havde gynger og en bom, hvor vi slog kolbøtter, hvis vi da ikke sneg os til at lukke lågen til hønsegården op, så Sophiendals påfugle kunne løbe ind, og tju-bang, så smækkede vi lågen igen. Og så jagtede vi ellers rundt i hønsegården for at få fat på de flotte påfuglefjer, indtil far kom og skældte os ud.

Vi havde et dejligt hjem, kunne løbe omkring både inde og udenfor smedjen og kunne kigge på far, når han skoede heste eller lagde jernringe på bøndernes vogne. Der var også dage, hvor han var nede på gården (Sophiendal) for at sko heste. Det var som regel forvalteren, der kom dagen i forvejen og gav besked om hvor mange heste, der skulle efterses. Engang imellem fik vi lov til at følge med far ned til "gården", hvis det kun var en enkelt hest, der manglede sko. Der var altid en stor oplevelse, især når forvalteren kaldte os for smedetampe. Han var i øvrigt en flink og dygtig mand, selvom han var tysker og hed Marschall.



*Thomas Møller
Nielsen Fisker og
Jensine Kathrine*

*Udateret, men
mon ikke det er
omkring 1920*

F3427

Jens Johan Andersen, tegner

Af Bodil Sørensen, Hørning

Hvis man er opvokset på landet eller har besøgt familie på gårde eller lignende, har man måske set et billede af gården eller huset hængende over sofaen. Billederne kunne være luftfotografier, oliemalerier eller måske sirlige blyantstegninger i sort/hvid eller fint farvelagte.

Det er en tegner, der fint mestrede den sidst omtalte teknik, som denne artikel handler om. Jens Johan Andersen (JJA) blev født 14. marts 1902 i Haurum nord for Hammel og blev læreruddannet i 1927. Han var et svagt og nervøst gemyt, så hans lærergerning blev ikke omfattende, og i 1932 blev han skilt fra sin hustru Catharina.

Herefter begyndte hans ”rejse” som omvandrende gård- og hustegner i området mellem Herning-Ikast og østpå til Odder-Skanderborg-Horsenseggen. Han cyklede rundt med lidt tøj og alle sine tegnematerialer og levede meget spartansk. Hvis der var brug for lidt dagleje-arbejde på gårdene, hvor han kom frem, hjalp han til med høsten eller andet markarbejde, men det var salg af tegningerne, der var hans hovedindtægt, om end den var svingende og til tider meget lille.

Hvis man ser et motiv tegnet af JJA, er det kendetegnet ved at være meget detaljeret og præcist udført: fint forgrenede træer med spinkelt løv, lyseblå himmel med lette skyer, ingen efterladte markredskaber, ingen ødelagte hegn og så videre. Det var til stor tilfredshed hos gård- eller husejerne, når tegningen fremviste, hvordan gården eller huset tog sig bedst ud. Han gik endda så vidt, at han efter ønske tegnede en gård med flagstang, selv om gårdejeren godt vidste, at flagstangen lå på loftet. Som regel blev tegningerne signeret Jens J. Andersen i nederste højre hjørne med meget korrekt skrårskrift, og der blev også påført årstal på nogle af tegningerne.

I løbet af de 37 år JJA drog rundt i Midt- og Østjylland, kom han naturligvis i forbindelse med rigtig mange mennesker og tegnede et ukendt stort antal tegninger af gårde, huse og kirker. I slutningen af 1960’erne var JJA i området omkring Brædstrup og fik her et fast opholdssted og bevilget mad fra et plejehjem, og den 27. maj 1970 døde han træt og syg på Brædstrup Sygehus.

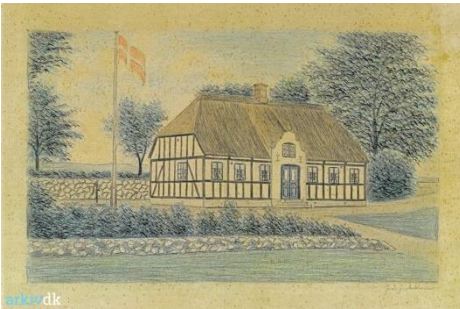
Tilbage til nutiden

I efteråret 2017 fik Lokalarkivet i Veng en henvendelse fra Jørn Damgaard Andreasen, Østerlund, Horsens. Forespørgslen drejede sig om, arkivet eventuelt havde registreret tegninger af JJA. På det tidspunkt var der en enkelt tegning i lokalarkivet, som sendte kopi af tegningen til Jørn Andreasen og samtidig lod spørgsmålet gå videre til Hørning Lokalarkiv. Her var ingen tegninger registreret, men det viste sig, at JJA’s tegninger var kendt af nogle af de frivillige i arkivet. Det har så resulteret i, at der senere er afsendt yderligere tolv kopier fra Veng, kopier af tre tegninger fra Blegind, en fra Hasselager og en fra Torrild til Jørn Andreasen.

Projektet med at samle oplysninger om JJA i form af billeder eller tegninger er meget omfattende, for JJA har måske produceret og solgt flere tusinde tegninger gennem hans mange år på vejene. Det lykkes forhåbentligt Jørn Damgaard Andreasen at finde så meget materiale, at der kan udgives en bog om JJA og hans liv og tegninger.

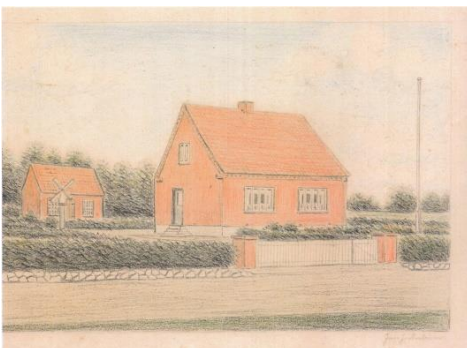
Hvis nogen af årsskriftets læsere selv har – eller har viden om tegninger – som JJA har produceret, vil Lokalkiverne i Hørning og Veng gerne være formidler af disse til Jørn Damgaard Andreasen.

Kilde: Jørn Damgaard Andreasen, Bøgehøjvej 15, Østerlund, 8700 Horsens



Veng Bakkevej 2 – B3333 og B3334. En af de fem skoler, der i årenes løb har været i byen. Tegningen er fra JJAs hånd og udateret. I 1944 købte Anders Krogh den gamle skole, matr. nr. 30, for 4000 kr. og solgte i 1956. Derefter har huset haft ret mange ejere. Iflg. OIS er det opført i 1900, men er sikkert ældre.

I 1970'erne ændrede huset helt udseende, idet der blev bygget nye mure udenpå det gamle skelet, så der ikke er noget synligt tilbage af det gamle hus.



Blegindvej 51 – dengang og nu

Gartnerier i Hørning

Af Kjeld Nielsen, Hørning.

Når man arbejder lidt med Hørnings historie, støder man ofte på noget om gartnerier i en eller anden form. Der har tilsyneladende været et utal af denne type virksomhed gennem årene.

Vi har kigget i arkivets gemmer for at se, om vi kan få et overblik over omfanget. Den efterfølgende liste er bestemt ikke hele sandheden, men det er altså det, som vi lige nu har fundet. Hvis vi får en masse rettelser eller tilføjelser fra vores læsere, kan vi måske lave en opfølgende artikel senere.

Vi begynder i den sydøstlige del af byen, nemlig Stationsbyen.

Blegindvej 36.

Når man kommer fra Blegind ind til Hørning, kommer man til et område, som hedder Skovsgårde, og i dette område købte Jens Peter Nielsen et stykke jord i år 1900, hvor han drev gartneri. Han solgte stedet i 1922 til Johan Jørgen Hagen, som herefter drev stedet videre. Produkterne blev hovedsageligt solgt på torvet ved Ingerslevs Boulevard, hvor han havde fast studeplads. Johan Jørgen Hagen var også politisk interesseret og aktiv, og han var således et kendt ansigt i byen. Han fyldte 80 år i 1960, og på dette tidspunkt havde han overdraget gartneriet til sønnen Poul Erik Hagen, der drev det videre, til det lukkede omkring 1970.

Blegindvej 22.

Vi kører længere ind i byen og krydser Sommerbækken, og på den anden side lå der også et gartneri. Det var grundlagt af Henrik Bendtsen i starten af 1900-årene, og det blev overtaget af sønnen Vagn Bendtsen i 1936. Her var hovedproduktet blomster, så der har sikkert ikke været noget konkurrenceforhold til naboen øst for Sommerbækken. Vagn Bentsen lukkede sin forretning i 1978, men allerede i 1969 blev noget af jorden udstykket til huse i Engparken.

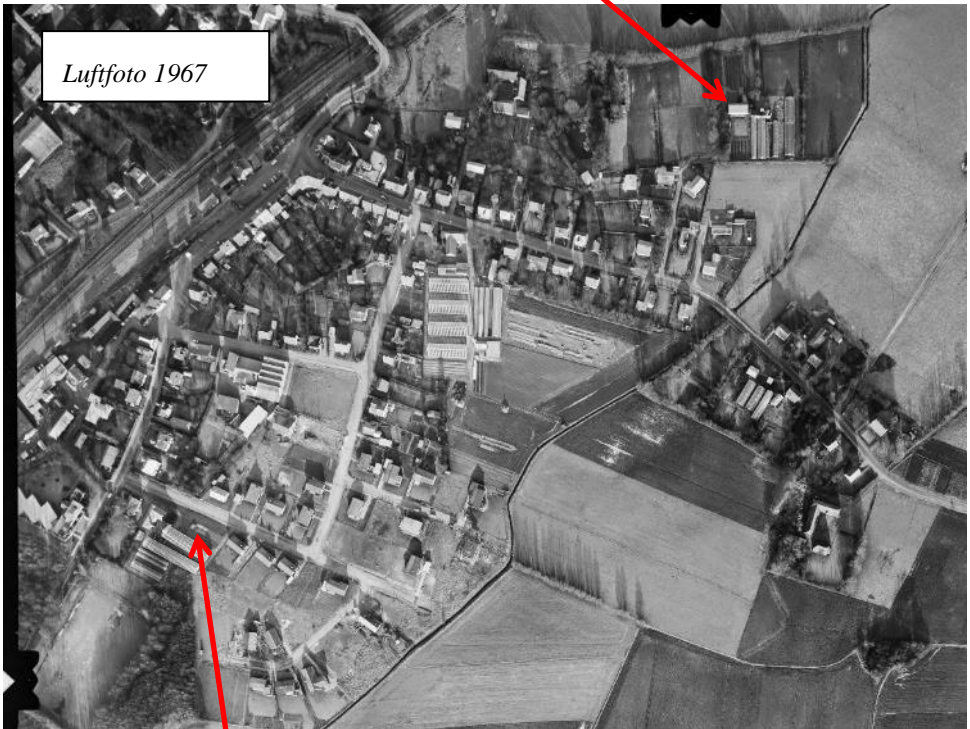
Vinkelvej 4.

Vi drejer lidt væk fra Blegindvej og finder Urups gartneri. Her er der oplysninger om tre generationer. Først Jørgen Chr. Jensen Urup, der var født i 1835 og døde i 1914. Vi har ikke information om, hvornår han startede, men han solgte stedet til sin datter, Ane Cathrine Jensen Urup, i 1898. Hun blev gift med Niels Anton Jensen, og de drev stedet til 1927, hvor sønnen, Jørgen Urup Jensen, overtog. Jørgen var født i 1904, og han døde i 1959. Han blev gift med Elly Skov.

Herefter kom gartner Kjeld Madsen til. I 1967 lejede han noget af jorden ud til tennisklubben, som startede sin aktivitet på dette tidspunkt.



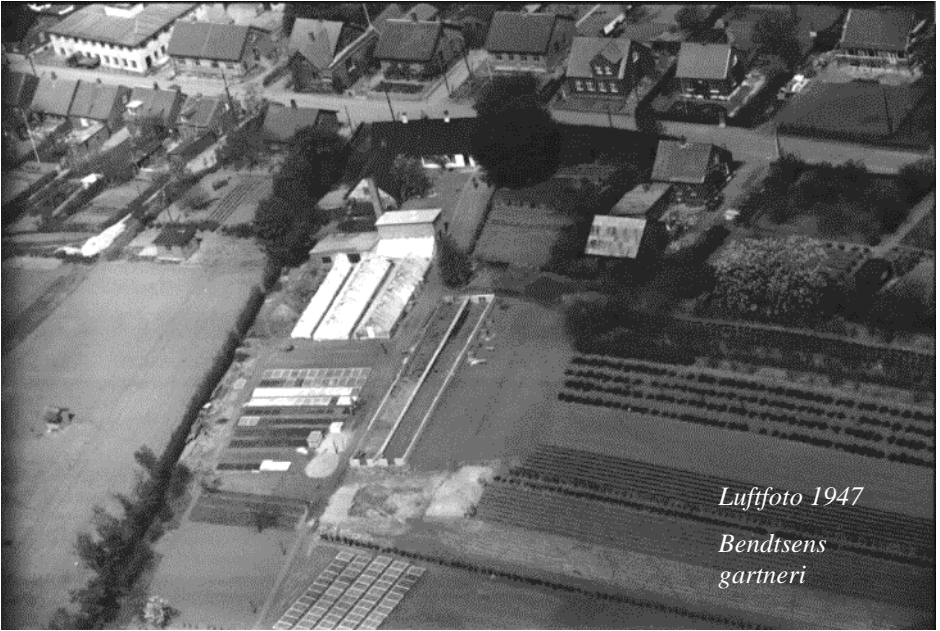
Her i 2017 har der været tennisbaner i 50 år



*Ejnar Nielsen, Skovly.
Bemærk, at udbygningen af
Åbakken og Skovvænget er i
gang.*

*Nederst til venstre ses
Fregerslev Stadion.*

*På venstre side af Sommerbækken (den skrå linje
op gennem billedet) ses Bendtsens gartneri, og på
højre side er det Hagen, som er ved at lukke ned
her omkring 1967.*



Luffoto 1947
Bendtsens
gartneri



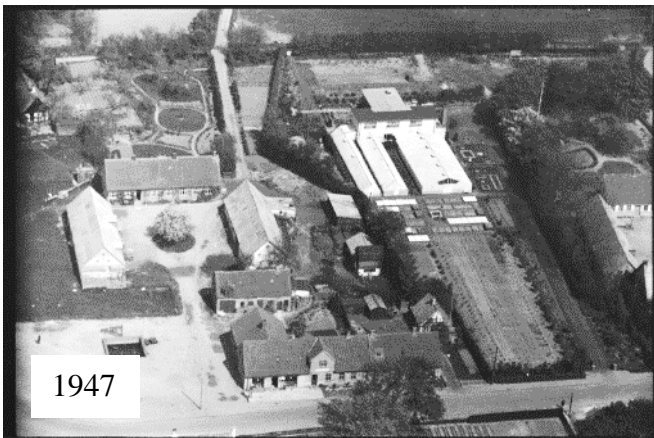
Fregerlevvej 31.

Gartner Ejnar Nielsen, "Skovly". Vi ved, at han er født i 1902, men ellers læser vi først om ham i 1960'erne, hvor han begynder at udstykke sin jord til byggegrunde på de nye gader, f.eks. Skovvænget, Åbakken og senere Skovly.

Herefter er vi færdige med Stationsbyen, og vi fortsætter lige ind midt i Gl. Hørning.

Nørre Allé 1.

Her, hvor der senere kom byens første børnehave, havde P. Mortensen sit blomstergartneri. Vi har ikke nogen oplysninger om virksomheden, men den lukkede en gang før 1967, da Nørre Alle's Børnehave blev taget i brug.



**”Højbo” på
Toftevej 55** (som
tidligere hed
Edslevvej).

Gartner Chr.
Andersen begyndte
i 1921 at opbygge
det gartneri, hvis
jord senere blev
brugt til Hørning
Hallen og Højbo-
skolen. Han var
født i 1894, og han
drev gartneriet i 41
år, til han i 1962
flyttede til Katstrup.
Han var i to

perioder medlem af Sognerådet i Blegind-Hørning Kommune. Chr. Andersen døde i 1975, og han er, sammen med sin hustru Margrethe, begravet på Hørning Kirkegård. Det var en søn, gartner Carl Emil Andersen, der ejede stedet i 1967, da kommunen overtog det til hal- og skolebyggeri.



Vestervej 11

(tidligere hed
adressen
Bjertrupvej 4).
Her havde Svend
Lemming sit gart-
neri indtil 1979,
da kommunen
overtog arealerne.
Vi har ingen op-
lysninger om,
hvornår han
startede på stedet.
Han var født i
1916, og han døde
i 1984.



Hørning og Veng for 50 år siden - 1968

Af Kjeld Nielsen, Hørning

Vi har kigget i arkivets avisudklip-samling fra 1968, og her er et udpluk af, hvad der rørte sig dengang.

- Ved årsskiftet 1967 – 68 var der indsamlet 3000 kr. til Hørning-Hallen. Indsamlingen fortsatte i 1968, bl.a. ved en festuge i september. I en periode var der opsat et ”barometer” på pladsen ved stationen, så man kunne følge udviklingen. Hallen blev indviet den 1. december 1973.
- ALFA-HUS på hjørnet af Skanderborgvej og Stationsvej nedrives. Huset har været kommunens administrationsbygning gennem mange år, men er nu afløst af en ny bygning på Adslevvej.
- Også mejeriet Engesholm bliver overhalet af udviklingen. Det bliver nedlagt med udgangen af oktober 1968 efter at have virket siden 1885. Bygningerne blev nedrevet nogle år senere for at give plads til den nye jernbanebro og ny vejføring. Broen blev indviet den 23. august 1973.
- Hørning kommunes byvåben (skjold) blev registreret i Direktoratet for Patent- og Varemærkevæsen. Der var debat om, hvem der måtte bruge kommunens skjold.
- Hos Karina Møbler indvier man en ny udstillingshal på 4000 m², så man nu har omkring 9000 m² udstilling. Det er en af Danmarks største møbeludstillinger.
- Samtidig med indvielsen kan fabrikant Aage Pedersen fejre 35 års jubilæum i Hørning, så der er stor fest i virksomheden.
- Også på Weston er der planer om at bygge en stor fabrikshal til efteråret.
- Toldstrups konfektionsfabrik på Tværvej blev solgt for en halv million kr. til fabrikant Ejvind Skaaning, der vil producere højttalere og grammofooner under navnet QSR. Senere blev det til Scan-speak.
- Hårby Pigtrådscenter ville indlede året med koncert med Peter Belli, men de 225 unge, der var mødt op, blev skuffet, for musikerne udeblev. Man overvejede et sagsanlæg.
- Den 27. januar var der igen pigtråd - med The Supremes - adgangskort kostede 9 kr., men der kunne fratrækkes 4 kr., såfremt man havde en tilgodeseddel fra den 7. januar, hvor Peter Belli udeblev.
- Venge kommune indhenter tilbud på kloakering i Søballe. 2.112.000 kr. er prisen.
- Mange busudflugter til Venge Klosterkro. Søndagsmiddag 14 kr. for suppe, steg og is.



Barometeret ses til venstre. Billedet er fra 1972, hvor byggeriet af den nye jernbanebro er i gang.



Hørning og Veng for 100 år siden – 1918

Af Flemming Schreiber Pedersen, Hårby

Verden:

1918 blev endnu et blodigt krigsår, men den 11. november, klokken 11 satte man punktum for Den store Krig med underskrivelsen af våbenstilstandsaftalen i en jernbanevogn i Compiègne-skoven i Nordfrankrig.

Europa-kortet blev stærkt forandret efter krigen, da mange lande rev sig løs fra de statsdannelser, de indtil da havde været en del af. I mange lande skete der store sociale og politiske omvæltninger: Tyskland blev republik, og Rusland blev efter to revolutioner til Sovjetunionen.

Danmark:

Selv om Danmark ikke var aktiv deltager i krigen, satte den i høj grad sit præg på tilværelsen her.

Det var godt nok Gullaschbaronernes tid, hvor mange forretningsfolk tjente store penge på handel med især Tyskland. Jævne folk mærkede først og fremmest medaljens bagside – rationeringen, manglen på fødevarer – ja, stort set alt. Dertil kom en følge mere af krigen, Den spanske Syge – en voldsom influenza, som man endnu ikke havde noget effektivt middel mod.

I 1917 havde Danmark afhændet De vestindiske Øer til USA, og i 1918 vedtoges i Danmark og i Island en lov om islandsk selvstændighed. Danmark var altså skrumpet, men med krigsafslutningen og løftet om en afstemning om Sønderjyllands fremtidige skæbne, var der håb om at få rettet op på det forhold, og det håb skulle da også vise sig at gå i opfyldelse.

Lokalt:

Året igennem hærgede Den spanske Syge også her på egnen, adskillige døde af sygdommen, skolerne måtte holdes lukket i længere perioder, og møder og fester blev ofte aflyst eller udsat.

I Veng fik man en ny præst; pastor Eskesen rejste, og til hans efterfølger valgte man sognepræsten for Egense Sogn på Fyn, pastor Marstrand.

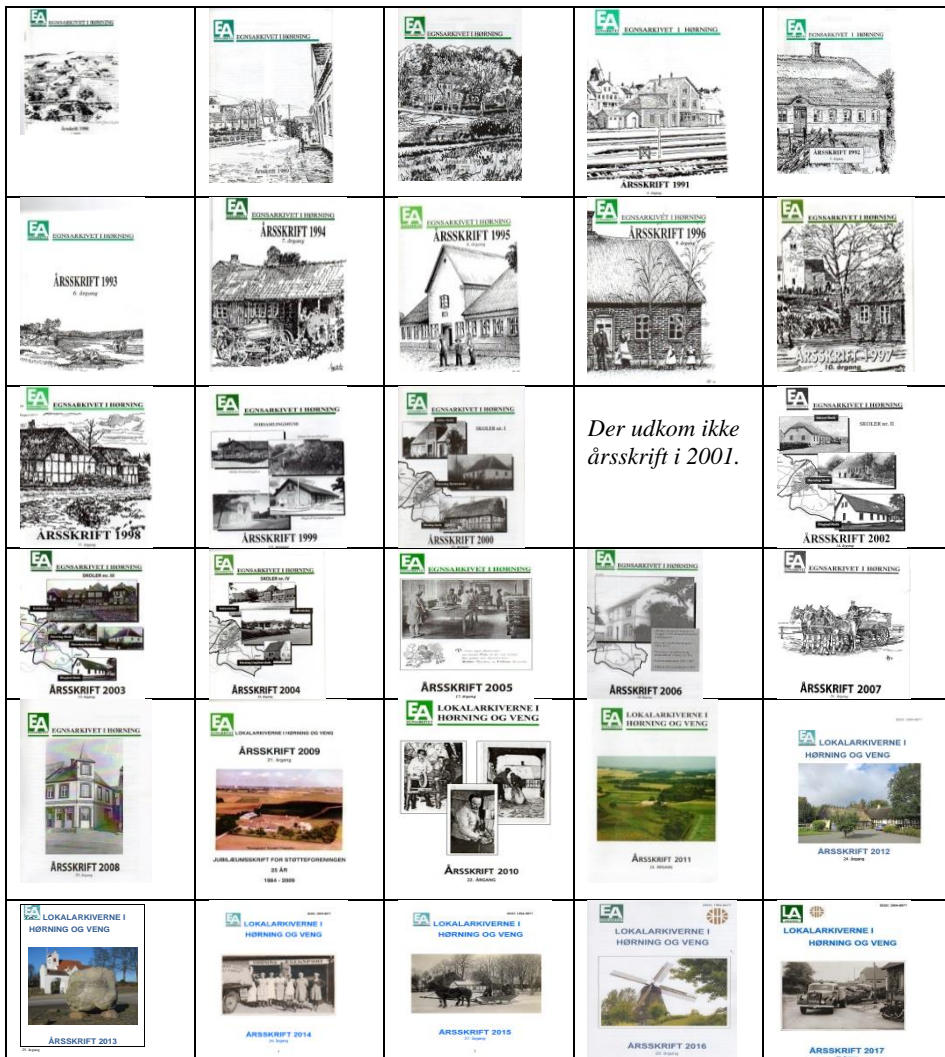
Selv om DSB klagede over mangel på ansøgere til elevstillinger, fik Hørning Station i 1918 hele tre nye trafikelever.

En dag steg en ung mand med en mistænkeligt levende sæk på Aarhus-toget i Hørning. Stationens personale og togpersonalet underrettede politiet, som ved togets ankomst til Aarhus undersøgte sækken; den viste sig at indeholde 16 høns, som den unge mand havde stjålet på forskellige ejendomme i – og omkring Hørning.

Maren Johnsdatter i Hårby fyldte i august 96 år, og avisen beretter, at hun på fødselsdagen var rask og rørig og både kartede og spandt.

Sophiedals 150 års jubilæum blev fejret med pomp og pragt. Baron Rosenkrantz havde inviteret slægt og venner fra både Danmark og Sverige til fest. Som bekræftelse på det gode forhold mellem herskab og tjenestefolk lod han et kreatur slagte og forære til gårdens arbejdere og funktionærer, så de kunne feste med.

Tidligere numre af årsskrifterne



Årsskrifterne koster 10 kr. – enkelte årgange er udsolgt.

Vil du være medlem af Støtteforeningen eller har du materiale, som du er i tvivl om kan have interesse for arkiverne, så kontakt en af ovenstående. **Som medlem af Støtteforeningen har du gratis adgang til alle museer og arkiver under Museum Skanderborg.** Kontingent kr. 125- kan indbetales på konto 1551 - 0006 750 281.